

Tindaro ed Egione**Personaggi in scena**

TYNDARUS: servo di un nobile giovane eleo, Filocrate

HEGIO: padre che ha il figlio prigioniero in Elide

ARISTOPHONTES: amico di Filocrate, prigioniero di Egione

- TYNDARUS** Nunc illud est, cum me fuisse quam esse nimio mavelim:
nunc spes opes auxiliaque a me segregant spernuntque se.
Hic illest dies, cum nulla vitae meae salus sperabilest,
neque † exilium exitio est neque adeo spes, quae mi hunc aspellat metum,
520 nec subdolis mendaciis mihi usquam mantellum est meis,
[nec sycophantiis nec fucis ullum mantellum obviam est]
neque deprecatio perfidiis meis nec male factis fuga est,
nec confidentiae usquam hospitium est nec deverticulum dolis:
operta quae fuere aperta sunt, patent praestigiae,
525 omnis res palam est, neque de hac re negotium est,
quin male occidam oppetamque pestem eri vicem meamque.
Perdidit me Aristophontes hic qui venit modo † intro
is me novit, is sodalis Philocrati et cognatus est.
Neque iam Salus servare, si volt, me potest, nec copia est,
530 nisi si aliquam corde machinor astutiam.
Quam, malum? Quid machiner? Quid comminiscar? Maxumas
nugas ineptus incipisso. Haereo.
HEGIO Quo illum nunc hominem proripuisse foras se dicam ex aedibus?
TYND. Nunc enim vero ego occidi: eunt ad te hostes, Tyndare.
535 Quid loquar? Quid fabulabor? Quid negabo aut quid fatebor?
Mihi res omnis in incerto sita est. Quid rebus confidam meis?
Utinam te di prius perderent, quam periisti e patria tua,
Aristophontes, qui ex parata re imparatam omnem facis.
Occisa est haec res, nisi reperio atrocem mi aliquam astutiam.
540 **HEG.** Sequere. Em tibi hominem. Adi atque adloquere. **TYND.** Quis homo
est me hominum miserior?
ARISTOPHONTES Quid istuc est quod meos te dicam fugitare oculos, Tyndare,
proque ignoto me aspernari, quasi me numquam noveris?
Equidem tam sum servos quam tu, etsi ego domi liber fui,
tu usque a puero servitutem servivisti in Alide.
545 **HEG.** Edepol minime miror, si te fugitat aut oculos tuos,
aut si te odit, qui istum appelles Tyndarum pro Philocrate.
TYND. Hegio, hic homo rabiosus habitus est in Alide,
ne tu quod istic fabuletur auris immittas tuas.
Nam istic hastis insectatus est domi matrem et patrem,
550 et illic isti qui inspuitur morbus interdum venit.
Proin tu ab istoc procul recedas. **HEG.** Ultro istum a me. **ARIST.** Ain,
verbero?

- Me rabiosum atque insectatum esse hastis meum memoras patrem,
et eum morbum mi esse, ut qui me opus sit insputarier?
HEG. Ne verere, multos iste morbus homines macerat,
555 quibus insputari saluti fuit atque is profuit.
ARIST. Quid tu autem? Etiam huic credis? **HEG.** Quid ego credam huic?
ARIST. Insanum esse me?
TYND. Viden tu hunc, quam inimico voltu intuetur? Concedi optimumst,
Hegio: fit quod tibi ego dixi, gliscit rabies, cave tibi.
HEG. Credidi esse insanum extemplo, ubi te appellavit Tyndarum.
560 **TYND.** Quin suom ipse interdum ignorat nomen neque scit qui siet.
HEG. At etiam te suom sodalem esse aibat. **TYND.** Haud vidi magis.
Et quidem Alcumeus atque Orestes et Lycurgus postea
una opera mihi sunt sodales qua iste. **ARIST.** At etiam, furcifer,
male loqui mi audes? Non ego te novi? **HEG.** Pol planum id quidem est,
565 non novisse, qui istum appelles Tyndarum pro Philocrate.
Quem vides, eum ignoras: illum nominas quem non vides.
ARIST. Immo iste eum sese ait, qui non est, esse, et qui vero est, negat.
TYND. Tu enim repertu's, Philocratem qui superes veriverbio.
ARIST. Pol ego ut rem video, tu inventu's, vera vanitudine
570 qui convincas. Sed quaeso hercle, agedum aspice ad me. **TYND.** Em.
ARIST. Dic modo:
tun negas te Tyndarum esse? **TYND.** Nego, inquam. **ARIST.** Tun te
Philocratem
esse ais? **TYND.** Ego, inquam. **ARIST.** Tune huic credis? **HEG.** Plus quidem
quam tibi aut mihi.
Nam ille quidem, quem tu hunc memoras esse, hodie hinc abiit Alidem
ad patrem huius. **ARIST.** Quem patrem, qui servos est? **TYND.** Et tu quidem
575 servos es, liber fuisti, et ego me confido fore,
si huius huc reconciliasso in libertatem filium.
ARIST. Quid ais, furcifer? Tun te gnatum <esse> memoras liberum?
TYND. Non equidem me Liberum, sed Philocratem esse aio. **ARIST.** Quid est?
Ut scelestus, Hegio, nunc iste <te> ludos facit.
580 Nam is est servos ipse, neque praeter se umquam ei servos fuit.
TYND. Quia tute ipse eges in patria nec tibi qui vivas domist,
omnis inveniri similis tui vis; non mirum facis:
est miserorum, ut malevolentes sint atque invideant bonis.
ARIST. Hegio, vide sis, ne quid tu huic temere insistas credere.
585 Atque, ut perspicio, profecto iam aliquid pugnae edidit.
Filiu tuom quod redimere se ait, id ne utiquam mihi placet.
TYND. Scio te id nolle fieri; efficiam tamen ego id, si di adiuvant.
Illum restituam huic, hic autem in Alidem me meo patri.
Propterea ad patrem hinc amisi Tyndarum. **ARIST.** Quin tute is es:
590 neque praeter te in Alide ullus servos istoc nominest.
TYND. Pergin servom me exprobrare esse, id quod vi hostili optigit?
ARIST. Enim iam nequeo contineri. **TYND.** Heus, audin quid ait? Quin fugis?
Iam illic hic nos insectabit lapidibus, nisi illunc iubes
comprehendi. **ARIST.** Crucior. **TYND.** Ardent oculi: fit opus, Hegio;

- 595 viden tu illi maculari corpus totum maculis luridis?
 Atra bilis agitat hominem. **ARIST.** At pol te, si hic sapiat senex,
 pix atra agitet apud carnificem tuoque capiti inluceat.
TYND. Iam deliramenta loquitur, laruae stimulant virum.
 Hercle qui, si hunc comprehendi iusseris, sapias magis.
- 600 **ARIST.** Crucior, lapidem non habere me, ut illi mastigiae
 cerebrum excutiam, qui me insanum verbis concinnat suis.
TYND. Audin lapidem quaeritare? **ARIST.** Solus te solum volo,
 Hegio. **HEG.** Istinc loquere, si quid vis, procul. Tamen audiam.
TYND. Namque edepol si ad bites propius, os denasabit tibi
- 605 mordicus. **ARIST.** Neque pol me insanum, Hegio, esse creduis
 neque fuisse umquam, neque esse morbum quem istic autumat.
 Verum si quid metuis a me, iube me vinciri: volo,
 dum istic itidem vinciatur. **TYND.** Immo enim vero, Hegio,
 istic, qui volt, vinciatur. **ARIST.** Tace modo. Ego te, Philocrates
- 610 false, faciam ut verus hodie reperiare Tyndarus.
 Quid mi abnutas? **TYND.** Tibi ego abnuto? **ARIST.** Quid agat, si absis longius?
HEG. Quid ais? Quid si adeam hunc insanum? **TYND.** Nugas.
 Ludificabitur,
 garriet quoi neque pes umquam neque caput compareat.
- *****
- 615 Ornamenta absunt: Aiace, hunc cum vides, ipsum vides.
HEG. Nihili facio. Tamen adibo. **TYND.** Nunc ego omnino occidi,
 nunc ego inter sacrum saxumque sto, nec quid faciam scio.
HEG. Do tibi operam, Aristophontes, si quid est quod me velis.
ARIST. Ex me audibis vera quae nunc falsa opinare, Hegio.
- 620 Sed hoc primum, me expurgare tibi volo, me insaniam
 neque tenere neque mi esse ullum morbum, nisi quod servio.
 At ita me rex deorum atque hominum faxit patriae compotem,
 ut istic Philocrates non magis est quam aut ego aut tu. **HEG.** Eho dic mihi,
 quis illic igitur est? **ARIST.** Quem dudum dixi a principio tibi.
- 625 Hoc si secus reperiis, nullam causam dico quin mihi
 et parentum et libertatis apud te deliquio siet.
HEG. Quid tu ais? **TYND.** Me tuom esse servom et te meum erum. **HEG.**
 Haud istuc rogo.
 Fuistin liber? **TYND.** Fui. **ARIST.** Enim vero non fuit, nugas agit.
TYND. Qui tu scis? An tu fortasse fuisti meae matri obstetrix,
- 630 qui id tam audacter dicere audes? **ARIST.** Puerum te vidi puer.
TYND. At ego te video maior maiorem: em rursum tibi.
 Meam rem non cures, si recte facias. Num ego curo tuam?
HEG. Fuitne huic pater Thensaurochrysonicochrysidēs?
ARIST. Non fuit, neque ego istuc nomen umquam audivi ante hunc diem.
- 635 Philocrati Theodoromedes fuit pater. **TYND.** Pereo probe.
 Quin quiescis? <I> diirectum cor meum, ac suspende te.
 Tu sussultas, ego miser vix asto prae formidine.
HEG. Satin istuc mihi exquisitum est, fuisse hunc servom in Alide

- neque esse hunc Philocratem? **ARIST.** Tam satis quam numquam hoc invenies secus.
- 640 Sed ubi is nunc est? **HEG.** Ubi ego minime atque ipsus se volt maxume. Tum igitur ego deruncinatus, deartuatus sum miser huius scelesti techinis, qui me ut lubitum est ductavit dolis. Sed vide sis. **ARIST.** Quin exploratum dico et provisum hoc tibi. **HEG.** Certon? **ARIST.** Quin nihil, inquam, invenies magis hoc certo certius.
- 645 Philocrates iam inde usque amicus fuit mihi a puero puer. **HEG.** Sed qua faciest tuos sodalis Philocrates? **ARIST.** Dicam tibi: macilento ore, naso acuto, corpore albo, oculis nigris, subrufus aliquantum, crispus, cincinnatus. **HEG.** Convenit. **TYND.** Ut quidem hercle in medium ego hodie pessume processerim.
- 650 Vae illis virgis miseris, quae hodie in tergo morientur meo. **HEG.** Verba mihi data esse video. **TYND.** Quid cessatis, compedes, currere ad me meaque amplecti crura, ut vos custodiam? **HEG.** Satin med illi hodie scelesti capti ceperunt dolo? Illic servom se assimilabat, hic sese autem liberum.
- 655 Nucleum amisi, reliqui pigneri putamina. Ita mihi stolido sursum versum os sublevare offuciis. Hic quidem me numquam irridebit. Colaphe, Cordalio, Corax, ite istinc, ecferte lora. **COLAPHUS** Num lignatum mittimur? **HEG.** Inicite huic manicas mastigia.
- 660 **TYND.** Quid hoc est negoti? Quid ego deliqui? **HEG.** Rogas, sator sartorque scelerum, et messor maxume? **TYND.** Non occatorem dicere audebas prius? Nam semper occant prius quam sariunt rustici. **HEG.** At ut confidenter mihi contra astitit.
- 665 **TYND.** Decet innocentem servom atque innoxium confidentem esse, suom apud erum potissimum. **HEG.** Adstringite isti sultis vehementer manus. **TYND.** Tuos sum, tu has quidem vel praecidi iube. Sed quid negoti est, quam ob rem suscenses mihi?
- 670 **HEG.** Quia me meamque rem, quod in te uno fuit, tuis scelestis falsidicis fallaciis deartuasti dilaceravisti atque opes confecisti omnes, res ac rationes meas: ita mi exemisti Philocratem fallaciis.
- 675 Illum esse servom credidi, te liberum; ita vosmet aiebatis itaque nomina inter vos permutastis. **TYND.** Fateor, omnia facta esse ita ut <tu> dicis, et fallaciis abiisse eum abs te mea opera atque astutia;
- 680 an, obsecro hercle te, id nunc suscenses mihi? **HEG.** At cum cruciatu maxumo id factumst tuo. **TYND.** Dum ne ob male facta, peream, parvi aestumo. Si ego hic peribo, ast ille ut dixit non redit, at erit mi hoc factum mortuo memorabile,

- 685 <me> meum erum captum ex servitute atque hostibus
 reducem fecisse liberum in patriam ad patrem,
 meumque potius me caput periculo
 praeoptavisse, quam is periret, ponere.
HEG. Facito ergo ut Acherunti clueas gloria.
- 690 **TYND.** Qui per virtutem, periit, at non interit.
HEG. Quando ego te exemplis pessumis cruciavero
 atque ob sutelas tuas te morti misero,
 vel te interiisse vel periisse praedicent;
 dum pereas, nihil intererit: dicant vivere.
- 695 **TYND.** Pol si istuc faxis, haud sine poena feceris,
 si ille huc rebitet, sicut confido affore.
ARIST. Pro di immortales, nunc ego teneo, nunc scio
 quid hoc sit negoti. Meus sodalis Philocrates
 in libertate est ad patrem in patria. Bene est,
 700 nec quisquam est mihi, aequae melius cui velim.
 Sed hoc mihi aegre est, me huic dedisse operam malam,
 qui nunc propter me meaque verba vinctus est.
HEG. Votuin te quicquam mi hodie falsum proloqui?
TYND. Votuisti. **HEG.** Cur es ausus mentiri mihi?
- 705 **TYND.** Quia vera obessent illi quoi operam dabam:
 nunc falsa prosunt. **HEG.** At tibi oberunt. **TYND.** Optumest.
 At erum servavi, quem servatum gaudeo,
 cui me custodem addiderat erus maior meus.
 Sed malene id factum arbitrare? **HEG.** Pessume.
- 710 **TYND.** At ego aio recte, qui abs te sorsum sentio.
 Nam cogitato, si quis hoc gnato tuo
 tuos servos faxit, qualem haberes gratiam?
 Emitteresne necne eum servom manu?
 Essetne apud te is servos acceptissimus?
- 715 **Responde.** **HEG.** Opinor. **TYND.** Cur ergo iratus mihi es?
HEG. Quia illi fuisti quam mihi fidelior.
TYND. Quid? Tu una nocte postulavisti et die
 recens captum hominem, nuperum novicium,
 te perdocere ut melius consulerem tibi,
 720 quam illi, quicum una <a> puero aetatem exegeram?
HEG. Ergo ab eo petito gratiam istam. Ducite,
 ubi ponderosas crassas capiat compedes.
 Inde ibis porro in latomias lapidarias.
 Ibi quom alii octonos lapides effodiunt, nisi
- 725 cotidiano sesquiopus confeceris,
 Sescentoplago nomen indetur tibi.
ARIST. Per deos atque homines ego te obtestor, Hegio,
 ne tu istunc hominem perdis. **HEG.** Curabitur;
 nam noctu nervo vinctus custodibitur,
 730 interdus sub terra lapides eximet:
 diu ego hunc cruciabo, non uno absolvam die.

- ARIST. Certumne est tibi istuc? HEG. Non moriri certius.
Abducite istum actutum ad Hippolytum fabrum,
iubete huic crassas compedes impingier;
735 inde extra portam ad meum libertum Cordalum
in lapicidinas facite deductus siet:
atque hunc me velle dicite ita curarier,
ne qui deterius huic sit quam cui pessume est.
TYND. Cur ego te invito me esse salvom postulem?
740 Periculum vitae meae tuo stat periculo.
Post mortem in morte nihil est quod metuam mali.
Etsi pervivo usque ad summam aetatem, tamen
breve spatium est perferundi quae minitas mihi.
Vale atque salve, etsi aliter ut dicam meres.
745 Tu, Aristophontes, de me ut meruisti, ita vale;
nam mihi propter te hoc optigit. HEG. Abducite.
TYND. At unum hoc quaeso, si huc rebitet Philocrates,
ut mi eius facias conveniundi copiam.
HEG. Periistis, nisi hunc iam e conspectu abducitis.
750 TYND. Vis haec quidem hercle est, et trahi et trudi simul.
HEG. Illic est abductus recta in phylacam, ut dignus est.
Ego illis captivis aliis documentum dabo,
ne tale quisquam facinus incipere audeat.
Quod absque hoc esset, qui mihi hoc fecit palam,
755 usque offrenatum suis me ductarent dolis.
Nunc certum est nulli posthac quicquam credere.
Satis sum semel deceptus. Speravi miser
ex servitute me exemisse filium:
ea spes elapsa est. Perdidi unum filium,
760 puerum quadrimum quem mihi servos surpuit,
neque eum servom umquam repperi neque filium;
maior potitus hostium est. Quod hoc est scelus?
Quasi in orbitatem liberos produxerim.
Sequere hac. Reducam te ubi fuisti. Neminis
765 miserere certum est, quia mei miseret neminem.
ARIST. Exauspicavi ex vinclis. Nunc intellego
redauspicandum esse in catenas denuo.